

GRZEGORZ KUBLIN
Luboszyce

Wykaz dominikanów i dominikanek śląskiej kongregacji bł. Czesława z 1774 roku

Pilną potrzebą badawczą jest opracowanie składów osobowych konwentów dominikańskich na Śląsku. Na potrzebę tę zwróciła uwagę Anna Pobóg-Lenartowicz w 2006 r. Argumentowała ją nie tylko aktualną popularnością badań prozopograficznych, lecz przede wszystkim tym, że pozwalają nam one odpowiedzieć na ważne pytania dotyczące zasięgu rekrutacji, jej charakteru, roli związków rodzinnych, ich wpływu na funkcjonowanie wspólnoty oraz poszczególnych jej członków¹.

Tenże postulat badawczy został zrealizowany w niewielkim stopniu. Krzysztof Kaczmarek zajął się konwentem wrocławskich dominikanów funkcjonujących w późnym średniowieczu². Kazimierz Dola opisał konwent nyskich dominikanów w latach 1749–1810 i podał ich biogramy w układzie alfabetycznym³. Antoni Barciak podjął próbę rozpoznania składu osobowego raciborskich dominikanek z okresu średniowiecza⁴. Można jeszcze wspomnieć różnego rodzaju opracowania o charakterze prozopograficznym śląskich konwentów dominikańskich, w tym publikacje zawierające imiona i nazwiska braci i sióstr Zakonu Kaznodziejskiego

¹ A. POBÓG-LENARTOWICZ, *Stan i perspektywy badań nad dominikanami w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem Śląska)*, w: H. GĄPSKI, J. KŁOCZOWSKI, J.A. SPIEŻ (red.), *Dzieje dominikanów w Polsce XIII–XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka* (Studia nad Historią Dominikanów w Polsce 4), Lublin 2006, s. 72.

² K. KACZMAREK, *Konwent dominikanów wrocławskich w późnym średniowieczu* (Badania z Dziejów Społecznych i Gospodarczych 65), Poznań – Wrocław 2008.

³ K. DOLA, *Dominikanie w Nysie 1749–1810* (Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku 52), Opole 2009, s. 111–125.

⁴ A. BARCIAK, *Skład osobowy klasztoru Dominikanek raciborskich w średniowieczu*, w: A. RADZIWIŃSKI, D. KARCEWSKI, Z. ZYGLEWSKI (red.), *Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej (do przełomu XVIII i XIX wieku)*, Bydgoszcz – Toruń 2010, s. 333–341.

bądź podające ich spisy z jakiegoś okresu⁵. Mimo to wciąż brakuje kompleksowego opracowania składów osobowych poszczególnych konwentów Zakonu Kaznodziejskiego na Śląsku na przestrzeni wieków.

Niniejszy artykuł jest jedynie przyczynkiem do wypełnienia luki w tej wiedzy w okresie przynależności śląskich klasztorów dominikańskich do samodzielnej kongregacji bł. Czesława (1754–1810). Została ona utworzona 13 kwietnia 1754 r. decyzją generała dominikanów, o. Antonina Bremonda, którą powziął w porozumieniu z papieżem Benedyktem XIV. To wydarzenie miało związek z wcześniejszym opanowaniem Śląska przez Prusy i koniecznością dostosowania granic prowincji zakonu do nowych granic politycznych, czego domagał się król pruski Fryderyk II podczas spotkania z biskupem wrocławskim Filipem Schaffgotschem 30 października 1753 r. w Nysie. Kongregacja bł. Czesława została wydzielona z czeskiej prowincji i obejmowała 6 klasztorów męskich (św. Wojciecha we Wrocławiu, świętych Piotra i Pawła w Głogowie, świętych Wojciecha i Jerzego w Opolu, św. Jakuba w Raciborzu, Świętego Krzyża w Świdnicy, Świętego Krzyża w Żąbkowicach), 2 wikariaty męskie (Świętego Krzyża w Bolesławcu i św. Dominika w Nysie) i 2 klasztory żeńskie (św. Katarzyny Aleksandryjskiej we Wrocławiu i Ducha Świętego w Raciborzu). Na jej czele, jako wikariusz generalny, stanął wrocławski przeor Norbert Richter⁶. Znany jest historykom skład osobowy

⁵ CodSil, t. II, s. XVII–XIX, XX–XXI, XXVII; A. WELTZEL, *Geschichte der Stadt und Herrschaft Ratibor*, Ratibor 1881, s. 795, 796–799, 835–836, 840–841, 844–845; H. KULIG, *Die Standesverhältnisse des Breslauer Klarenstiftes im Mittelalter*, Breslau 1939, s. 66–79; J. KŁOCZOWSKI, *Dominikanie polscy na Śląsku w XIII–XIV wieku*, Lublin 1956, s. 118–170; D. VELDTRUP, *Prosopographische Studien zur Geschichte Oppelns als herzoglicher Residenzstadt im Mittelalter*, Berlin 1995, s. 229–239; J. RAJMAN, *Średniowieczne klasztory na Górnym Śląsku. Problem rekrutacji i zasięg społecznego oddziaływania*, w: M. DERWICH, A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Klasztor w społeczeństwie średniowiecznym i nowożytnym*, Opole – Wrocław 1996, s. 69–70; H. GRÜGER, *Die schlesischen Ordensgeistlichen bei der Säkularisation der Klöster (1810)*, w: H. UNVERRICHT, G. KEIL (red.), *De Ecclesia Silesiae. Festschrift zum 25jährigen Bestehen der Apostolischen Visitatur Breslau*, Sigmaringen 1997, s. 231–233; P. STEFANIAK, *Dzieje dominikanek raciborskich. Studia na jubileusz 700-lecia fundacji klasztoru Świętego Ducha w Raciborzu i 800-lecia założenia mniszek Zakonu Kaznodziejskiego*, Racibórz 2006, s. 88–92; TENŻE, *Z dziejów klasztoru Świętego Ducha mniszek dominikańskich w Raciborzu (1299–1810)*, NP 112 (2009), s. 200–206; K. KACZMAREK, *Przyczynek do badań nad prosopografią konwentu dominikanek wrocławskich w średniowieczu*, w: A. RADZIWIŃSKI, D. KARCEWSKI, Z. ZYGLEWSKI (red.), *Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej*, s. 342–352; K. DOLA, *Zabezpieczenie materialne zakonnic z klasztorów skasowanych na Śląsku pruskim w 1810 roku*, w: F. WOLNIK (red.), *Sekularyzacja dóbr kościelnych na Górnym Śląsku*, Opole 2011, s. 52–55; A. POBÓG-LENARTOWICZ, *Szkoły i studia dominikanów opolskich w czasach nowożytnych na tle szkolnictwa dominikańskiego na Śląsku*, NP 117 (2012), s. 215–227; TAŻ, *Kasata klasztoru dominikanów w Opolu: zarys problemu*, w: M. DERWICH (red.), *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. II: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego*, Wrocław 2014, s. 226–230; G. KUBLIN, *Raciborskie dominikanki w nekrologach klasztorów czeskich i morawskich*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 37 (2017), nr 2, s. 173–189.

⁶ C. BLASEL, *Geschichte von Kirche und Kloster St. Adalbert zu Breslau* (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte 16), Breslau 1912, s. 86–88, 102–104; H. HOFFMANN, *Schlesische Ordensprovinzen*, ASKG 2 (1937), s. 147–148; K. DOLA, *Dominikanie w Nysie*, s. 16–21.

poszczególnych klasztorów tejże kongregacji z 1756 r.⁷ Poniżej zostanie przedstawiony kolejny – z 1774 r. O jego istnieniu poinformowała Anna Pobóg-Lenartowicz, prezentując w 2012 r. materiały źródłowe do dziejów dominikanów śląskich przechowywane w archiwach czeskich i morawskich⁸.

Wykaz z 1774 r. zachował się w formie drukowanej w Morawskim Ziemskim Archiwum w Brnie (MZABr), w zespole klasztoru w Znojmie. W katalogu tego zespołu został on opisany jako: *Stav dominikánského řádu ve Slezsku*⁹. Jego tytuł w wersji łacińskiej brzmi: *Consignatio conventuum, fratrum ac sororum Congregationis b. Ceslai in Silesia Ordinis Praedicatorum cum expressione nominum personarum in illis degentium, officiorum, graduum, affiliationis, aetatis, ac professionis. Anno 1774*. Tenże tytuł wyjaśnia, że chodzi nie tylko o prosty wykaz konwentów należących do kongregacji bł. Czesława Zakonu Kaznodziejskiego i żyjących w nich braci i sióstr, lecz również o przedstawienie imion i nazwisk tych osób, pełniących przez nie urzędów, otrzymanych stopni naukowych, miejsca wstąpienia do klasztoru (afiliacji), lat życia i profesji. Po tytule został wskazany wikariusz generalny kongregacji bł. Czesława, którym wówczas był Iohannes Richter. Dalej następuje już wykaz klasztorów najpierw męskich, a potem, żeńskich. Przy konwentach męskich zostali wymienieni oddzielnie kapłani (*sacerdotes*) z tytułem *pater* i konwersi (*fratres conversi*) z określeniem *frater*. W przypadku wrocławskich dominikanów dodatkowo po kapłanach zostali wyliczeni bracia klerycy (*fratres clerici*) z określeniem *frater*, odbywający studia teologiczne bądź filozoficzne w studium generalnym we Wrocławiu. Przy klasztorach żeńskich zostały wyszczególnione z osobna siostry chórowe (*sorores chorales*) z tytułem *virgo* i siostry konwerski (*sorores conversae*) z określeniem *soror*.

Poniższe tabele przedstawiają liczebność poszczególnych konwentów męskich i żeńskich kongregacji bł. Czesława w 1774 r.

⁷ H. HOFFMANN, A. WALZ, *Zur Geschichte der schlesischen Dominikaner in preußischer Zeit*, ASKG 17 (1959), s. 260–272.

⁸ A. POBÓG-LENARTOWICZ, *Źródła do dziejów dominikanów śląskich w archiwach czeskich i morawskich*, w: F. WOLNIK (red.), *Kościół na Śląsku. Z dziejów kultury i życia religijnego. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Janowi Kopcowi z okazji 65-lecia urodzin, 40-lecia prezbiteratu, 20-lecia sakry biskupiej i 30-lecia pracy naukowej* (Opolska Biblioteka Teologiczna 127), Opole 2012, s. 225.

⁹ MZABr, sygn. E 17, B-spisy, 2 B 2 h.

Konwenty męskie	Kapłani	Klerycy	Konwersi (w tym nowicjusze)	Razem
Wrocław	17	4	5 (1)	26
Głogów	6	–	4	10
Racibórz	8	–	3	11
Świdnica	5	–	3	8
Opole	6	–	4 (2)	10
Ząbkowice	7	–	3	10
Bolesławiec	4	–	1	5
Nysa	4	–	1 (1)	5
Razem	57	4	24 (4)	85

Konwenty żeńskie	Siostry chórowe	Siostry konwerski	Razem
Wrocław	16	–	16
Racibórz	21	1	22
Razem	37	1	38

Powyższe dane liczbowe, dotyczące konwentów męskich, różnią się nieco od informacji, które zawarte są w innym materiale źródłowym z 1774 r. Chodzi o *Designatio monasteriorum et cleri regularis in dioecesi Vratislaviensi ditionis regio-borussicae*, zachowaną w *Archivum Nuntiaturae Varsaviensis* (ANV) w Watykanie¹⁰. Dokument ten, pochodzący z września 1774 r., został przesłany listem 1 października tego roku przez pomocniczego biskupa wrocławskiego Jana Maurycego Strachwitza, będącego w latach 1766–1781 administratorem apostolskim diecezji wrocławskiej, do arcybiskupa beryteńskiego Giuseppe Garampiego, który w latach 1772–1776 pełnił funkcję nuncjusza apostolskiego w Polsce. Zawiera on statystykę zakonów na Śląsku, a ściślej mówiąc, w części pruskiej diecezji wrocławskiej¹¹. Interesująca nas jej część, dotycząca dominikańskiej kongregacji bł. Czesława, znajduje się w t. 136, k. 386v.¹² Jest prawdopodobne, że ta statystyka

¹⁰ Archivum Secretum Vaticanum, ANV, t. CXXXVI, k. 386–387.

¹¹ L. BIEŃKOWSKI, *Ankieta zakonna Garampiego z 1773 roku. Podstawa źródłowa do tabel nr 1–69*, w: L. BIEŃKOWSKI, J. KŁOCZOWSKI, Z. SUŁOWSKI (red.), *Zakony męskie w Polsce w 1772 roku* (Materiały do Atlasu Historycznego Chrześcijaństwa w Polsce 1), Lublin 1972, s. 145.

¹² *Tamże*, tab. 20, s. 214.

została opracowana na początku 1774 r., a odtwarza faktyczny stan liczbowy zakonników z końca 1773 r.¹³ To może tłumaczyć widoczne różnice w danych liczbowych *Designatio* oraz *Consignatio*.

Konwenty męskie	<i>Designatio</i> ANV	<i>Consignatio</i> MZABr
Wrocław	23	26
Głogów	11	10
Racibórz	10	11
Świdnica	9	8
Opole	10	10
Ząbkowice	11	10
Bolesławiec	5	5
Nysa	5	5
Razem	84	85

Warto zauważyć, że wykaz z 1774 r. w Morawskim Ziemskim Archiwum w Brnie dostarcza wielu cennych informacji. Przykładowo znajdujemy w nim skład moderatorów studium generalnego we Wrocławiu. Studium kierował regens Paulus Himmler, a jego zastępcą, czyli bakałarzem studiów, był Gundislavus Etrich. Do moderatorów należał jeszcze magister studentów Iulianus Reisevitz. Ponadto dowiadujemy się o dwóch wykładowcach (*professores*) w tym studium. Filozofii nauczał Dominicus Sauer, a teologii moralnej Alvarus Scholtz. W tym czasie studentów teologii było 7 (5 ojców i 2 kleryków), a filozofii – 2 (2 kleryków).

Consignatio daje wgląd w stopnie naukowe dominikanów kongregacji bł. Czesława (magister św. teologii, prezydent, czyli bakałarz, i lektor). Należy dodać, że na kapitule generalnej w Bolonii w 1615 r. pozwolono, aby kandydaci do stopni naukowych w prowincji polskiej i ruskiej mogli przedstawiać swoje zasługi także na drodze kaznodziejstwa. Jednak musieli uprzednio wykładać filozofię, a kazania głosić przez pewną liczbę lat w tych kościołach, do których przychodziła inteligencja. Odtąd określenie *praedicator generalis* nie było tylko tytułem wyróżniającym, lecz także stopniem naukowym. W przypadku braku

¹³ *Tamże*, s. 146–147.

lektorów, w niektórych klasztorach wykładali kaznodzieje generalni¹⁴. W 1774 r. w kongregacji było:

- 6 magistrów św. teologii: Iohannes Richter, Martinus Boehmer, Amandus Poelich, Paulus Himmler (Wrocław), Nicolaus Perathoner (Racibórz), Hermannus Werner (Świdnica);
- 2 prezentatów: Gundislavus Etrich, Iulianus Reisevitz (Wrocław);
- 2 lektorów: Dominicus Sauer, Alvarus Scholtz (Wrocław);
- 6 kaznodziejów generalnych: Hyacinthus Petersen (Głogów), Barnabas Heinisch (Racibórz), Maximillianus Pucher (Świdnica), Gorgonius i Hertel Michael Sartori (Opole), Stephanus Krische (Bolesławiec).

Najwięcej dominikanów ze stopniami naukowymi (8) przebywało we Wrocławiu, co jest zrozumiałe na funkcjonujące tam studium generalne. Po dwóch było w Raciborzu, Świdnicy i Opolu, a po jednym w Głogowie i Bolesławcu. Natomiast w klasztorze ząbkowickim i wikariacie nyskim nie było takiej osoby.

W wykazie z 1774 r. zostali wskazani przeorzy i ich zastępcy (podprzeorzy) w 6 konwentach męskich i 2 wikariuszy w wikariatach, a także przeorysze i podprzeorysze w 2 klasztorach żeńskich. Poznajemy również 2 byłych wikariuszy generalnych kongregacji bł. Czesława, którymi byli Martinus Boehmer (1761–1765) i Hermannus Werner (1770–1773). Ponadto zostało wymienionych 9 promotorów najświętszego różańca, co oznacza, że w każdym męskim klasztorze kongregacji bł. Czesława funkcjonowało bractwo różańcowe. Promotorem we Wrocławiu był Ceslaus Kobert, w Głogowie Coelestinus Simon, w Raciborzu Philippus Baldermann, w Świdnicy Seraphinus Schibert, w Opolu Michael Sartori i Bernardus Korgiel (dla ludności języka polskiego), w Ząbkowicach Georgius Wolkmer, w Bolesławcu Ludovicus Hertzog, w Nysie Matthaeus Klammbt.

Inne funkcje pełnione przez dominikanów w 1774 r. w kongregacji bł. Czesława, są następujące:

- magister nowicjuszy (*magister novitiorum*),
- prokurator (*procurator*),
- ekonom (*oeconomus*),
- kapelan dworski (*cappellanus aulicus*),
- kaznodzieja zwyczajny, czyli niedzielny (*concionator ordinarius*),
- kaznodzieja świąteczny (*concionator festivus*),

¹⁴ R. ŚWIĘTOCHOWSKI, *Szkolnictwo teologiczne dominikanów*, w: M. RECHOWICZ (red.), *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. II/2, Lublin 1975, s. 217, 227.

- kaznodzieja polski we wrocławskiej kolegiacie Świętego Krzyża (*concionator polonicus ad s. Crucem in canonicatu*),
- penitencjarz wrocławskiej katedry świętego Jana Chrzciciela (*poenitentiarus ad s. Ioannem*),
- dyrygent chóru polifonicznego (*regens chori figuralis*),
- duszpasterz (*curatus*),
- wikariusz (*vicarius*),
- wikariusz wrocławskich dominikanek (*vicarius ad s. Catharinam*),
- spowiednik wrocławskich dominikanek (*confessarius sororum ad s. Catharinam*),
- spowiednik raciborskich dominikanek (*confessarius sororum ad Sanctum Spiritum*),
- kaznodzieja wrocławskich dominikanek (*concionator ad s. Catharinam*),
- zakrystian (*sacrista*), zakrystian starszy (*sacrista maior*), zakrystian młodszy (*sacrista minor*),
- refektarzowy (*refectorarius*),
- cieśla (*arcularius*),
- kucharz (*cocus*),
- kwestarz (*collector*).

Inne funkcje pełnione przez dominikanki w 1774 r. są następujące:

- wikaria (*vicaria*),
- radna (*consiliaria*),
- mistrzyni nowicjuszek (*magistra novitiarum*),
- granaria,
- kantorka (*cantorissa*),
- zakrystianka (*sacristana*), pod-zakrystianka (*sub-sacristana*), zakrystianka kościoła (*sacristana ecclesiae*), zakrystianka chóru (*sacristana chori*),
- zarządczyni kuchni (*praefecta culinae*),
- furtianka (*portaria*),
- infirmerka (*infirmaria*),
- zarządczyni piekarni (*inspectriae pistoriae*),
- sekretarka (*secretaria*),
- refektarzowa (*refectoraria*).

Ponieważ dokument *Consignatio conventuum, fratrum ac sororum Congregationis B. Ceslai in Silesia Ordinis Praedicatorum* znajduje się jedynie w Morawskim Ziemskim Archiwum w Brnie, dlatego warto umożliwić historykom ła-

twiejszy dostęp do niego, publikując jego zawartość. Cenne informacje dotyczące składów osobowych dominikańskich klasztorów męskich i żeńskich w 1774 r. stanowią istotną pomoc w dalszych badaniach prozopograficznych nad śląskimi dominikanami i dominikankami.

Aneks¹⁵

Consignatio conventuum, fratrum ac sororum Congregationis b. Ceslai in Silesia Ordinis Praedicatorum cum expressione nominum personarum in illis degentium, officiorum, graduum, affiliationis, aetatis, ac professionis. Anno 1774.

p. IOHANNES RICHTER, sanctae theologiae magister et vicarius generalis congregationis, fil. Schwidnicensis, aet. 65, prof. 47.

I. Conventus Wratislaviensis ad s. Adalbertum episcopum et martyrem

1. p. MARTINUS BOEHMER, iubilarius, magister, exvicarius, prior et vicarius ad s. Catharinam, aet. 81, prof. 61;
2. p. AMANDUS POELICH, magister, fil. Wratislaviensis, aet. 58, prof. 36;
3. p. PAULUS HIMMLER, magister et regens studiorum, fil. Wratislaviensis, aet. 45, prof. 21;
4. p. CESLAUS KOBERT, supprior et promotor sanctissimi rosarii, fil. Wratislaviensis, aet. 50, prof. 27;
5. p. GUNDISLAVUS ETRICH, praesentatus et baccalaureus, fil. Glogoviensis, aet. 40, prof. 20;
6. p. IULIANUS REISEVITZ, praesentatus et magister studentium, fil. Wratislaviensis, aet. 41, prof. 19;
7. p. NICOLAUS STEPHAN, poenitentiarius ad s. Ioannem et confessarius sororum ad s. Catharinam, fil. Wratislaviensis, aet. 50, prof. 24;

¹⁵ W aneksie zastosowano następujące skróty:

aet. – *aetas* (wiek zakonnika lub zakonnicy).
 fil. – *filius conventus* (syn klasztoru), czyli miejsce wstąpienia do Zakonu Kaznodziejskiego.
 fr. – *frater* (brat).
 p. – *pater* (ojciec).
 prof. – *professio* (lata profesji zakonnika lub zakonnicy).
 s. – *soror* (siostra).

8. p. MARCELLUS KNIRSCH, concionator ordinarius, curatus et regens chori figuralis, fil. Schwidnicensis, aet. 39, prof. 19;
9. p. ADALBERTUS CZECH, concionator polonicus ad s. Crucem in canonicatu, fil. Oppoliensis, aet. 36, prof. 12;
10. p. ALVARUS SCHOLTZ, lector et professor theologiae moralis, fil. Wratislaviensis, aet. 33, prof. 10;
11. p. DOMINICUS SAUER, lector et professor philosophiae, fil. Wratislaviensis, aet. 34, prof. 10;
12. p. IOANNES BEDE, concionator ad s. Catharinam, fil. Wratislaviensis, aet. 31, prof. 10;
13. p. CRYSTOSTOMUS PRAUSE, studens theologiae, fil. Franckensteinensis, aet. 30, prof. 6;
14. p. ALEXIUS HUEBNER, studens theologiae, fil. Wratislaviensis, aet. 28, prof. 3;
15. p. HERMANNUS KIMEL, studens theologiae, fil. Rattiboriensis, aet. 26, prof. 2;
16. p. NORBETUS TAUCH, studens theologiae, fil. Franckensteinensis, aet. 25, prof. 2;
17. p. MARTINUS STEUER, studens theologiae, fil. Wratislaviensis, aet. 25, prof. 2.

Fratres clerici

1. fr. DOMINICUS BRETSCHEIDER, studens theologiae, fil. Glogoviensis, aet. 23, prof. 2;
2. fr. EDMUNDUS ADAM, studens theologiae, fil. Wratislaviensis, aet. 24, prof. 2;
3. fr. EDUARDUS SCHMATARS, studens philosophiae, fil. Wratislaviensis, aet. 22, prof. 1;
4. fr. ANSELMUS NEUMANN, studens philosophiae, fil. Schwidnicensis, aet. 23, prof. 1.

Fratres conversi

1. fr. GOTTHARDUS ELSNER, rectorarius, fil. Wratislaviensis, aet. 68, prof. 37;
2. fr. HENRICUS MIERSCHER, arcularius, fil. Wratislaviensis, aet. 59, prof. 31;
3. fr. DISMAS LUCAS, cocus, fil. Boleslaviensis, aet. 43, prof. 16;
4. fr. ANDREAS HELBIG, collector, fil. Wratislaviensis, aet. 28, prof. 1;
5. fr. MICHAEL MEWALD, novitius, fil. Wratislaviensis, aet. 38.

II. Conventus Glogoviensis ad ss. Petrum et Paulum

1. p. HYACINTHUS PETERSEN, praedicator generalis, prior, fil. Glogoviensis, aet. 51, prof. 30;
2. p. ROLANDUS KUNDT, supprior, fil. Glogoviensis, aet. 55, prof. 35;
3. p. PETRUS BUCHMANN, fil. Glogoviensis, aet. 44, prof. 21;
4. p. FORTUNATUS ADAM, concionator ordinarius et magister novitiorum, fil. Wratislaviensis, aet. 41, prof. 19;
5. p. COELESTINUS SIMON, promotor sanctissimi rosarii, fil. Glogoviensis, aet. 37, prof. 19;
6. p. FRANCISCUS KLAHR, concionator festivus, fil. Boleslaviensis, aet. 32, prof. 7.

Fratres conversi

1. fr. BENEDICTUS PAULI, sacrista minor, fil. Glogoviensis, aet. 56, prof. 33;
2. fr. AUGUSTINUS SIMON, collector, fil. Glogoviensis, aet. 51, prof. 30;
3. fr. DANIEL KARTSCHAL, refectorarius, fil. Glogoviensis, aet. 48, prof. 24;
4. fr. IOSEPHUS GLATT, collector, aet. 46, prof. 18.

III. Conventus Rattiboriensis ad s. Iacobum

1. p. BARNABAS HEINISCH, praedicator generalis, prior, fil. Rattiboriensis, aet. 59, prof. 42;
2. p. NICOLAUS PERATHONER, magister et supprior, fil. Rattiboriensis, aet. 66, prof. 48;
3. p. PHILIPPUS BALDERMANN, promotor sanctissimi rosarii, fil. Rattiboriensis, aet. 48, prof. 29;
4. p. THOMAS HOFFMANN, fil. Oppoliensis, aet. 50, prof. 29;
5. p. STANISLAUS NIEPALA, sacrista maior, fil. Oppoliensis, aet. 47, prof. 25;
6. p. VINCENTIUS HUNTER, confessarius sororum ad Sanctum Spiritum, fil. Rattiboriensis, aet. 42, prof. 21;
7. p. MARCOLINUS GROCHE, concionator ordinarius, fil. Oppoliensis, aet. 44, prof. 20;
8. p. RAYMUNDUS DZIUBA, concionator festivus, fil. Oppoliensis, aet. 34, prof. 10.

Fratres conversi

1. fr. CARINUS LERCHE, collector, fil. Rattiboriensis, aet. 49, prof. 23;
2. fr. ANTONINUS GILGE, cocus, fil. Rattiboriensis, aet. 51, prof. 19;
3. fr. VITALIS VRUBEL, collector, fil. Rattiboriensis, aet. 45, prof. 16.

IV. Conventus Schwidnicensis ad s. Crucem

1. p. HERMANNUS WERNER, magister, exvicarius et prior, fil. Schwidnicensis, aet. 57, prof. 47;
2. p. MAXIMILLIANUS PUCHER, praedicator generalis et supprior, fil. Schwidnicensis, aet. 68, prof. 48;
3. p. PEREGRINUS SPITZER, concionator ordinarius, fil. Franckensteinensis, aet. 41, prof. 19;
4. p. SERAPHINUS SCHIBERT, promotor sanctissimi rosarii, fil. Glogoviensis, aet. 29, prof. 4;
5. p. PHILIPPUS JORDAN, fil. Nissensis, aet. 36, prof. 3.

Fratres conversi

1. fr. VALENTINUS GLATTER, sacrista minor, fil. Schwidnicensis, aet. 69, prof. 39;
2. fr. NICOLAUS SCHOLTZ, cocus, fil. Schwidnicensis, aet. 52, prof. 19;
3. fr. VINCENTIUS STEIDNER, collector, fil. Schwidnicensis, aet. 45, prof. 15.

V. Conventus Oppoliensis ad ss. Adalbertum et Georgium

1. p. GORGONIUS HERTEL, praedicator generalis et prior, fil. Oppoliensis, aet. 51, prof. 28;
2. p. GREGORIUS LANGER, supprior, fil. Oppoliensis, aet. 68, prof. 43;
3. p. MICHAEL SARTORI, praedicator generalis et promotor sanctissimi rosarii, fil. Wratislaviensis, aet. 57, prof. 39;
4. p. FLORIANUS FIDLER, procurator, fil. Oppoliensis, aet. 54, prof. 32;
5. p. BERNARDUS KORGIEL, promotor polonicus sanctissimi rosarii, fil. Oppoliensis, aet. 30, prof. 7;

6. p. LEOPOLDUS KLANITZA, cappellanus aulicus, fil. Rattiboriensis, aet. 37, prof. 6.

Fratres conversi

1. fr. PAULUS KLEIN, arcularius, fil. Wratislaviensis, aet. 60, prof. 27;
2. fr. HERMANNUS ROTTER, collector, fil. Oppoliensis, aet. 43, prof. 18;
3. fr. DOMINICUS MARX, novitius, sacrista, fil. Oppoliensis, aet. 33;
4. fr. GEORGIUS DIBALI, novitius, refectorarius, fil. Oppoliensis, aet. 44.

VI. Conventus Franckensteinensis ad s. Crucem

1. p. WILHELMUS CHRISTEN, prior, fil. Oppoliensis, aet. 52, prof. 34;
2. p. AUGUSTINUS SCHMIDT, supprior, concionator ordinarius, fil. Wratislaviensis, aet. 40, prof. 19;
3. p. TOBIAS SÜSMUT, valetudinarius, fil. Franckensteinensis, aet. 71, prof. 52;
4. p. DAMIANUS SCHMIDT, vicarius, fil. Franckensteinensis, aet. 65, prof. 40;
5. p. EMANUEL SCHOLTZ, sacrista maior, fil. Franckensteinensis, aet. 60, prof. 39;
6. p. BONIFACIUS SELINGER, fil. Rattiboriensis, aet. 53, prof. 30;
7. p. GEORGIUS WOLKMER, promotor sanctissimi rosarii, fil. Franckensteinensis, aet. 36, prof. 10.

Fratres conversi

1. fr. AMANDUS GERTT, oeconomus, fil. Franckensteinensis, aet. 70, prof. 34;
2. fr. ALANUS LAUTER, collector, fil. Franckensteinensis, aet. 54, prof. 21;
3. fr. BALTHASAR SCHOLTZ, collector, fil. Franckensteinensis, aet. 46, prof. 17.

VII. Vicariatus Boleslaviensis ad s. Crucem

1. p. STEPHANUS KRISCHE, praedicator generalis et vicarius, fil. Boleslaviensis, aet. 60, prof. 39;
2. p. IOSEPHUS LIEDLINGER, fil. Wratislaviensis, aet. 67, prof. 49;
3. p. LUDOVICUS HERTZOG, promotor sanctissimi rosarii, fil. Glogoviensis, aet. 46, prof. 25;

4. p. INNOCENTIUS NEUMANN, concionator ordinarius, fil. Franckensteinensis, aet. 43, prof. 23.

Fratres conversi

1. fr. STEPHANUS GEBEL, collector, fil. Glogoviensis, aet. 27, prof. 1.

VIII. Vicariatus Nissensis ad s. patrem Dominicum

1. p. PIUS HANCKE, vicarius, fil. Schwidnicensis, aet. 60, prof. 39;
2. p. SEBASTIANUS BREITER, fil. Glogoviensis, aet. 63, prof. 40;
3. p. ALBERTUS GROSS, concionator ordinarius, fil. Oppoliensis, aet. 43, prof. 24;
4. p. MATTHAEUS KLAMMBT, promotor sanctissimi rosarii, fil. Franckensteinensis, aet. 38, prof. 16.

Fratres conversi

1. fr. JACOBUS STARI, novitius, collector, fil. Nissensis, aet. 24.

IX. Monasterium sororum ad s. Catharinam Wratislaviensis

1. v. HEDWIGIS WEISSENPEKIN, priorissa;
2. v. VINCENTIA BINNERIN, suppriorissa;
3. v. THERESIA ZEDLITZIN, vicaria;
4. v. AUGUSTINA SULKOWSKIN, consiliaria;
5. v. OSANNA KUCHENDORFIN, consiliaria;
6. v. CATHARINA BÜRGIN, magistra novitiarum;
7. v. HYACINTHA CONRADIN, granaria;
8. v. DOMINICA TILSCHIN, cantorissa;
9. v. IOSEPHA BILLERIN, sacristana;
10. v. ANTONIA TRAUTMANNIN, praefecta culinae;
11. v. CESLAA LINDNERIN, portaria;
12. v. AGNES PERLITIUSSIN, sacristana;
13. v. BERNARDA IESSELIN, infirmaria;
14. v. SERAPHINA SCHMIDIN, sub-sacristana;

15. v. MARIANA SEIDELIN;

16. v. ROSA KARGERIN.

X. Monasterium sororum ad S. Spiritum Rattiboriensis

1. v. JOSEPHA SCHWEINICHIN, priorissa;
2. v. DOMINICA SUCHODOLSKIN, iubilaria, suppriorissa;
3. v. LIDWINA WIPPLARIN, vicaria;
4. v. ANTONIA SALISCHIN, sacristana ecclesiae;
5. v. HYACINTHA SCHWEINICHIN, inspectriae pistoriae;
6. v. CAJETANA MITROWSKIN, portaria;
7. v. BERNARDA MICHALSKIN, consiliaria;
8. v. RAYMUNDA APPELSHAUSIN, portaria;
9. v. ROSA MAUBEUGE, secretaria;
10. v. AMALIA THLUKIN, consiliaria;
11. v. LUDOWICA NAEVIN, portaria;
12. v. PAULINA FRANKIN, magistra novitiarum;
13. v. AGNES WALLISSIN, infirmaria;
14. v. SERAPHINA ROCHOWSKIN;
15. v. FRANCISCA BUJAKOWSKIN¹⁶, refectoraria;
16. v. VINCENTIA HOLIN, praefecta culinae;
17. v. ROSALIA ROCHOWSKIN;
18. v. GABRIELA SEICHERTIN¹⁷, sacristana chori;
19. v. EUPHEMIA ROCHOWSKIN;
20. v. THERESIA SCHIMONSKIN;
21. v. AUGUSTINA ZORNBERGIN.

Sorores conversae

1. s. ANNA SCHWIRSIKIN¹⁸.

¹⁶ Błędnie w oryginale: *Bojakowskin*.

¹⁷ Błędnie w oryginale: *Seichlerin*.

¹⁸ Raczej: *Schwiedrzik*, zob. G. KUBLIN, *Raciborskie dominikanki*, nr 57, s. 182.

*

Literatura

Źródła archiwalne

Moravský zemský archiv v Brně (MZABr)

E 17, B-spisy, 2 B 2 h: *Consignatio conventuum, fratrum, ac sororum, Congregationis b. Ceslai in Silesia Ordinis Praedicatorum cum expressione nominum, personarum in illis degentium, officiorum, graduum, affiliationis, aetatis, ac professionis. Anno 1774.*

Archivum Secretum Vaticanum

Archivum Nuntiaturae Varsaviensis, t. 136, k. 386–387: *Designatio monasteriorum et cleri regularis in dioecesi Vratislaviensi ditionis regio-borussicae.*

Źródła drukowane

WATTENBACH W. (wyd.), *Urkunden der Klöster Rauden und Himmelwitz, der Dominicaner und der Dominicanerinnen in der Stadt Ratibor* (CodSil, t. II), Breslau 1859.

Opracowania

BARCIAK A., *Skład osobowy klasztoru Dominikank raciborskich w średniowieczu*, w: A. RADZIMIŃSKI, D. KARCEWSKI, Z. ZYGLEWSKI (red.), *Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej (do przełomu XVIII i XIX wieku)*, Bydgoszcz – Toruń 2010, s. 333–341.

BIEŃKOWSKI L., *Ankieta zakonna Garampiego z 1773 roku. Podstawa źródłowa do tabel nr 1–69*, w: L. BIEŃKOWSKI, J. KŁOCZOWSKI, Z. SUŁOWSKI (red.), *Zakony męskie w Polsce w 1772 roku (Materiały do Atlasu Historycznego Chrześcijaństwa w Polsce 1)*, Lublin 1972, s. 115–160.

BLASEL C., *Geschichte von Kirche und Kloster St Adalbert zu Breslau* (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte 16), Breslau 1912.

DOLA K., *Dominikanie w Nysie 1749–1810* (Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku 52), Opole 2009.

DOLA K., *Zabezpieczenie materialne zakonnic z klasztorów skasowanych na Śląsku pruskim w 1810 roku*, w: F. WOLNIK (red.), *Sekularyzacja dóbr kościelnych na Górnym Śląsku*, Opole 2011, s. 15–58.

- GRÜGER H., *Die schlesischen Ordensgeistlichen bei der Säkularisation der Klöster (1810)*, w: H. UNVERRICHT, G. KEIL (red.), *De Ecclesia Silesiae. Festschrift zum 25jährigen Bestehen der Apostolischen Visitatur Breslau*, Sigmaringen 1997, s. 209–241.
- HOFFMANN H., WALZ A., *Zur Geschichte der schlesischen Dominikaner in preußischer Zeit*, ASKG 17 (1959), s. 253–272.
- HOFFMANN H., *Schlesische Ordensprovinzen*, ASKG 2 (1937), s. 141–161.
- KACZMAREK K., *Konwent dominikanów wrocławskich w późnym średniowieczu* (Badania z Dziejów Społecznych i Gospodarczych 65), Poznań – Wrocław 2008.
- KACZMAREK K., *Przyczynek do badań nad prozopografią konwentu dominikanek wrocławskich w średniowieczu*, w: A. RADZIWIŃSKI, D. KARCEWSKI, Z. ZYGLEWSKI (red.), *Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej (do przelomu XVIII i XIX wieku)*, Bydgoszcz – Toruń 2010, s. 342–352.
- KŁOCZOWSKI J., *Dominikanie polscy na Śląsku w XIII–XIV wieku*, Lublin 1956.
- KUBLIN G., *Raciborskie dominikanki w nekrologach klasztorów czeskich i morawskich*, „*Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego*” 37 (2017), nr 2, s. 173–189.
- KULIG H., *Die Standesverhältnisse des Breslauer Klarenstiftes im Mittelalter*, Breslau 1939.
- POBÓG-LENARTOWICZ A., *Kasata klasztoru dominikanów w Opolu: zarys problemu*, w: M. DERWICH (red.), *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. II: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego*, Wrocław 2014, s. 226–230.
- POBÓG-LENARTOWICZ A., *Stan i perspektywy badań nad dominikanami w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem Śląska)*, w: H. GAPSKI, J. KŁOCZOWSKI, J.A. SPIEŻ (red.), *Dzieje dominikanów w Polsce XIII–XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka* (Studia nad Historią Dominikanów w Polsce 4), Lublin 2006, s. 69–75.
- POBÓG-LENARTOWICZ A., *Szkoły i studia dominikanów opolskich w czasach nowożytnych na tle szkolnictwa dominikańskiego na Śląsku*, NP 117 (2012), s. 215–227.
- POBÓG-LENARTOWICZ A., *Źródła do dziejów dominikanów śląskich w archiwach czeskich i morawskich*, w: F. WOLNIK (red.), *Kościół na Śląsku. Z dziejów kultury i życia religijnego. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Janowi Kopcowi z okazji 65-lecia urodzin, 40-lecia prezbiteratu, 20-lecia*

- sakry biskupiej i 30-lecia pracy naukowej* (Opolska Biblioteka Teologiczna 127), Opole 2012, s. 219–230.
- RAJMAN J., *Średniowieczne klasztory na Górnym Śląsku. Problem rekrutacji i zasięg społecznego oddziaływania*, w: M. DERWICH, A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Klasztor w społeczeństwie średniowiecznym i nowożytnym*, Opole – Wrocław 1996, s. 67–73.
- STEFANIAK P., *Dzieje dominikanek raciborskich. Studia na jubileusz 700-lecia fundacji klasztoru Świętego Ducha w Raciborzu i 800-lecia założenia mniszek Zakonu Kaznodziejskiego*, Racibórz 2006.
- STEFANIAK P., *Z dziejów klasztoru Świętego Ducha mniszek dominikańskich w Raciborzu (1299–1810)*, NP 112 (2009), s. 181–206.
- ŚWIĘTOCHOWSKI R., *Szkolnictwo teologiczne dominikanów*, w: M. RECHOWICZ (red.), *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. II/2, Lublin 1975, s. 213–285.
- VELDTRUP D., *Prosopographische Studien zur Geschichte Oppelns als herzoglicher Residenzstadt im Mittelalter*, Berlin 1995.
- WELTZEL A., *Geschichte der Stadt und Herrschaft Ratibor*, Ratibor 1881.

*

Streszczenie: Artykuł przedstawia wykaz dominikanów i dominikanek z 1774 r., tworzących śląską kongregację bł. Czesława (1754–1810). Tenże wykaz oprócz ich imion i nazwisk zawiera m.in. informacje o pełnionych przez braci i siostry urządach i funkcjach. Niniejszy tekst jest przyczynkiem do kompleksowego opracowania składów osobowych poszczególnych klasztorów dominikańskich w ciągu wieków ich funkcjonowania na Śląsku.

Słowa kluczowe: dominikanie, dominikanki, kongregacja bł. Czesława, Śląsk, Zakon Kaznodziejski, zakon dominikański.

Abstract: List of Dominican brothers and sisters of the Silesian Congregation of Bl. Ceslaus from 1774. The article presents a list of members of the brothers and sisters of the Dominican Order from 1774, when they were forming the Silesian Congregation of bl. Ceslaus (1754–1810). This list, in addition to their names and surnames, includes also information about the offices and functions of the brothers and sisters. This text is a contribution to the comprehensive description of personal depots of individual Dominican monasteries throughout the centuries of their functioning in Silesia.

Keywords: Dominicans, Dominican sisters, Congregation of blessed Ceslaus, Silesia, Order of Preachers, Dominican Order.